

TAMARA ÁLVAREZ-ROBLES¹

Parlament és parlamentarizmus: az eredet és a kihívások (konferenciabeszámoló)

A Spanyol Alkotmányjogászok Egyesületének éves, immár 15. kongresszusa nem véltelenül bővült nemzetközi konferenciává, mint ahogyan a témaválasztás és a helyszín is szépen kapcsolódik: az 1188-ban Leónban megalakult „első” parlamentre emlékező, 2017. március 30-31-én megtartott rendezvény a „Parlament és parlamentarizmus: az eredet és a kihívások”² címet viselte. A mintegy 230 résztvevőt regisztráló tanácskozáson és vándorgyűlésen a spanyol közjogász szakma jeles képviselőin kívül szakértők is megjelentek a világ minden részéről és előadásokat tartottak (egyebek között Kanada, Brazília, Magyarország).

Az első Cortes-t összehívó, 1188-ban kiadott leóni királyi dekrétumot a parlamentarizmuskutatás általában is elismeri a képviselői testületek kifejlődésének jelentős, az angol és francia rendi gyűléseket is megelőző momentumának és dokumentumának. 2013-ban az UNESCO is elismerte, mint „az európai parlamentarizmus legrégebb dokumentált forrását”³, érthető tehát, hogy León büszkén hirdeti, ő a parlamentarizmus bölcsője.⁴ Kongresszusunk ünnepélyes megnyitójának is szimbolikus történelmi helyszínt választottunk, a San Isidoro bazilika épületét, amely az abban az évben trónra lépő IX. Alfonz király által összehívott 1188-as „Cortes de León” ülésének is helyet biztosított. A helyi és országos méltóságokat, akadémikusokat felsorakoztató ünnepélyes plenáris ülésen Francisco Caamaño Domínguez és Ignacio Fernández Sarasola adtak történelmi ívű bevezetőt mind a spanyol parlamentek fejlődéséről, mind pedig a parlamenti funkcióról, különös tekintettel a parlamenti diskurzusok „igazságkereső” ethoszára.

A kongresszus érdekes kísérőprogramjáról is érdemes megemlékeznünk. A szervezést vállaló alkotmányjogi tanszékhez kötődik a Leóni Egyetem jogi karának kezdeményezése, hogy speciális oktatási-tutorálási módszertant dolgozzanak ki a speciális igényű és fogyatékkal élő hallgatók számára. A barcelo-

¹ A beszámólót fordította: SMUK Péter, tanszékvezető egyetemi docens, Széchenyi Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar.

² A keretet képező kutatási projekt vezetője María ESTHER SEIJAS Villadangos, címe „El origen del parlamentarismo como referente del patrimonio cultural: implicaciones socioeconómicas, jurídicas y culturales. Research Project – Universidad de León, España. 2017–2018.”

³ www.unesco.org/new/en/communication-and-information/memory-of-the-world/register/full-list-of-registered-heritage/registered-heritage-page-8/the-decreta-of-leon-of-1188-the-oldest-documentary-manifestation-of-the-european-parliamentary-system/

⁴ Esther SEIJAS VILLADANGOS: „The Decreta of Leon (Spain) of 1188 as the Birthplace of Parliamentarism: An Historical Review from a Time of Crisis” *UCD Working Papers in Law, Criminology & Socio-Legal Studies Research Paper* No. 08/2015. Elérhető: ssrn.com/abstract=2627069.

nai, vigoi és oviedoi egyetemek szakértőinek bevonásával lezajlott workshop elsősorban a tantermi és tantermen kívüli felosztásban igyekezett megújítani a tutori feladatokat, annak érdekében hogy minél több hallgatót segítsenek eljutni a diploma megszerzéséig, és felkészíteni őket a szintén speciális munkakerő-piaci kihívásokra.

A kongresszus szakmai programjában⁵ három szekció tanácskozása zajlott. Az első panel „Parlament és képviselet” címmel, Enric Fossas Espadaler professzor (University Autònoma de Barcelona) vezetésével elemezte a képviseleti mandátum jellegének átalakulásait (Esther Martín Núñez), a társadalmi képviselet és politikai képviselet viszonyát (Blanca Rodríguez Ruiz, elítélve a közvetlen demokratikus eljárásokat kiszorító pártelvet), valamint a választási rendszer hatásait a parlamentek képviseleti funkcióira (María Garrote de Marcos, a választási rendszer reformját sürgetve, nem mellékesen a területi entitások képviseletére, de a szavazás módjára is tekintettel).

A második panel a kongresszus egész diskurzusát meghatározó témakört érintette: a parlamentarizmust globális perspektívában, a többszintű kormányzás dimenziójában vizsgálta (chair: Esther Seijas Villadangos). A nemzeti parlamentek viszonyát vizsgálta Fco. Javier Díaz Revorio az Európai Unió parlamentje és a régiók parlamentjei viszonyában, mint a képviseleti jellege alakulása, mind a parlamenti funkciók (különösen az ellenőrzési funkció) tekintetében, valamint esettanulmányként a pénzügyi válság kezelésének és politikai hatásainak a vizsgálatával. Álláspontja szerint a szubszidiaritás elvének alkalmazása még mindig kihívásokat jelent mindegyik irányban. María Ballester Cardel az autonóm (tartományi) parlamentekről, Pierre Massicotte Kanada többszintű parlamentáris rendszeréről, César Landa Arroyo Latin-Amerika törvényhozásairól értekezett globális perspektívában. Rosario Tur Ausina a többszintű kormányzás (multilevel governance) szemszögéből arra hívta fel a figyelmet, hogy a „gazdasági kormányzás” csak részsikereket hozott a válságkezelésben, de annál inkább átrendezte az erőviszonyokat a szóban forgó szintek parlamentjei között. Nem éppen pozitívan ítélte meg a pártosodó Európai Parlament szerepét, akkor is, ha szerinte a politikai és vitakultúra területén az uniós testület talán jobban teljesít.

A parlamenti funkciókat tárgyaló harmadik panel (vezette Piedad García-Escudero Márquez) megtárgyalta a parlamenti funkciók válságelemzését (Almudena Bergareche Gros), az ellenőrzési funkciók kritikai elemzését (Carlos Ortega Santiago) és a törvényhozási funkció kihívásait a(z) (állami és regionális szintekre) „fragmentált” parlamentekben (David Parra Gómez). Ez utóbbi referátum a minőségi jogalkotásért való felelősség kérdését is érintette, a törvénytervezetek előkészítése és hatásvizsgálata tárgyában kifejtett alkotmánybíró-sági érvek segítségével.

⁵ Egyes konferencia-paperek olvashatóak itt: congresoace.net/ponencias-y-comunicaciones/

A kongresszust összefoglaló záró kerekasztal-beszélgetés meghatározó témái a szuverenitás és szubszidiaritás elvei voltak, a többszintű kormányzás és a nemzeti parlamentek dichotómiájában. A tagállamok és az EU közötti intézményi egyensúlyt talán a szubszidiaritás megfelelő alkalmazásában lehetne megtalálni a spanyol professzorok szerint. További jellegzetes gondolati ívet adott a decentralizált uniós tagállamok regionális parlamenti szintje, amelynek egyik érdekes részkérdése az uniós jog érvényesülésének mechanizmusa a regionális jogrendekben. A résztvevők a hatáskörök világos elhatárolását és koordinációs mechanizmusok bevezetését sürgették.

A parlamenti képviselőket sajátosságairól szólva a választási rendszer működési problémáira hívták fel a figyelmet, míg a parlamentek hatalommegosztásban elfoglalt helyéről értekezve, a politikai viták jogiasodására, az igazságszolgáltatás és bíróságok politizálására figyelnek fel Spanyolországban is. A kongresszus tehát nemcsak terveiben, de egyes résztemáiban is a spanyol parlamentarizmus sajátos jegyeit és aktuális kérdéseit tudta izgalmas kérdésfelvetésekkel és színvonalas válaszkísérletekkel globális, de minimum európai perspektívában megvitatni. Ehhez a diskurzushoz nemcsak spanyol, de egyéb nemzetközi példákat is jócskán kapott a hallgatóság, de a házigazda specialitása mindenképpen a regionális parlamentek pozíciójának alapos körüljárása volt.

Kulcsszavak: parlamentarizmus, több szintű kormányzás, szubszidiaritás, törvényhozás, Spanyolország

TAMARA ÁLVAREZ-ROBLES

PhD hallgató,

Leóni Egyetem,

Jogtudományi Kar;

tavr@unileon.es